компетентності педагогічних кадрів [Текст] / Т. Волобуєва // Рідна школа. – 2006. – №3. – С.21–23.
3. *Курок В. Концепція інженерної підготовки майбутніх учителів трудового навчання [Текст] / В. Курок // Вища освіта України. – 2004. – № 3. – С. 73–79.*
4. *Тархан Л. З. Дидактическая компетентность инженера-педагога: теоретические и методические аспекты : [монограф.] / Л. З. Тархан. – Симферополь : КРП «Крымучпедгиз», 2008. – 424 с.*
5. *Товажнянська Р. О. Педагогічні умови ефективної освіти і виховання сучасного інженера [Текст] / Р. О. Товажнянська // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / за ред. Л. Л. Товажнянського. - Х., 2006. - Вип. 11(15). - С. 125–132.*

Наталія Мосюндзь
(Полтава, Україна)

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ДО ТВОРЧОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання можливості навчання творчості у ВНЗ й досі є невизначеним. Не визначеним залишається і поняття «творчі вміння», їх структура, критерії їх визначення та показники сформованості. Творчі вміння, які вказані у Державному стандарті освіти України як бажаний компонент, ще не є завданням ВНЗ. І в той же час, найвищий рівень системи оцінювання має назву «творчого», а це означає, що повинна бути організована систематична творча діяльність студента і викладача з вказівками конкретних орієнтирів її, залученням відповідних умінь, демонстрацією творчих технологій, системою дослідження динаміки якісних змін тощо.

Проблемою творчості, творчих умінь, їх складу, займалося багато вчених, отже, теоретичний аналіз різних праць [1,2,3], дозволив дійти до таких висновків: творчі вміння — це реалізовані креативні здатності людини, результатом виявлення яких є новий продукт; вони є найвищими в ієрархії умінь, такими, що забезпечують життєтворчість людини, дозволяють

реалізуватися креативному потенціалу індивіда, розкритися відповідним здібностям і здатностям особи, опанувати технологією видобування творчого продукту. Відповідно, творчі вміння майбутнього фахівця інженерно-педагогічного профілю – це інтегральна якість особистості останнього, яка визначає здатність до творчості й розвивається у процесі фахової підготовки та подальшої професійної діяльності. Вона проявляється через уміння створювати креативну атмосферу, бачити педагогічні і технічні проблеми, знаходити нові оригінальні й продуктивні шляхи їх вирішення, творчо використовуючи різні об'єкти.

Специфічним у підготовці інженера-педагога є однакова професійна значущість технічних і психолого-педагогічних дисциплін. Метою професійно-педагогічної освіти є підготовка фахівців із професійними знаннями і вміннями, який повинен знати особливості цілої галузі та окремої спеціальності в ній, мати практичні навички та готовності до професійної, педагогічної та інноваційної діяльності. Складний характер, багатоплановість структури професійної діяльності, виникнення різних антиінноваційних бар'єрів спричиняють значні труднощі та невдачі під час впровадження молодими вчителями і викладачами інновацій у навчальний процес[4]. Тому успішність майбутнього інженера-педагога істотно залежатиме від його готовності до професійної діяльності, стійкої спрямованості на творчий, дослідно-експериментальний пошук нового в організації навчально-виховного процесу. Зазначимо, що феномен готовності до професійної діяльності став предметом низки психолого-педагогічних досліджень. Так, готовність є цілісним стійким утворенням, що мобілізує особистість на здійснення професійної діяльності. «З одного боку, готовність є особистісною (емоційно-інтелектуальна, вольова, мотиваційна), що включає інтерес ставлення до діяльності, почуття відповідальності, впевненість в успіху, потребу виконання поставлених завдань на високому професійному рівні, керування своїми почуттями, мобілізацію сил, подолання непевності, з

іншого – раціонально-технічною, що включає інструментарій педагога (його професійні знання, вміння, навички, способи і засоби педагогічного впливу)» [6, с. 29].

Значний інтерес для нашого дослідження представляють наукові підходи, в яких готовність до професійної діяльності виступає основою активної позиції суб'єкта, що спонукає його до діяльності та сприяє її продуктивності. Так, розглядаючи сутність готовності до професійної діяльності на засадах особистісного та діяльнісного підходів, І. Дичківська трактує її як особливий особистісний стан, що передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення цілей, здатності до творчості і рефлексії [5, с. 77].

Готовність до професійної діяльності тісно пов'язана з мотивацією, яка не тільки визначає актуальність такої діяльності, а й перспективу її розвитку в потрібному напрямі або перенесення на інші галузі. Вона формується успішно тоді, коли в студента розвинута позитивна мотивація засвоєння інженерно-педагогічних знань і вмінь. З огляду на це, провідним чинником є усвідомлення майбутнім фахівцем інженерно-педагогічної діяльності свого професійного обов'язку, що є результатом осмислення навчально-виробничих проблем, необхідності та можливості їх вирішення.

Професія інженера-педагога відноситься до складної групи професій, що функціонують одночасно в двох різнорідних системах: "людина-людина", "людина-техніка" і їх модифікаціях. Інженер-педагог, крім готовності до педагогічної діяльності, має володіти спеціальними професійними знаннями, здійснювати навчально-виробничу, організаційно-методичну діяльність з професійної підготовки учнів у системі професійно-технічної освіти, а також кваліфікованих робітників на виробництві. Інженера-педагога характеризує широкий педагогічний профіль, він здатен виконувати функції майстра виробничого навчання і викладача спецтехнологій і загально-технічних

дисциплін, а також їх суміщати. Суть і специфіку підготовки інженерів-педагогів необхідно розглядати на основі системного і функціонального аналізу професійної педагогічної діяльності та етапів здійснення цієї діяльності.

Спираючись на дослідження цих фахівців та свій особистий досвід, було визначено, що підготовка інженерів-педагогів здійснюється в межах єдиного навчального процесу і основною умовою існування і оптимального функціонування будь-якої системи полягає в забезпеченні її цілісності за рахунок взаємодії компонентів [6]. Тому підготовка інженерів-педагогів має бути єдиною системою, кожна з підсистем якої включає обидва наскрізні компоненти освіти: педагогічний і інженерний. При підготовці інженерів-педагогів необхідно реалізувати тісну взаємодію вказаних компонентів їх утворення. Підготовка інженерів-педагогів здійснюється в ході професійної освіти. З метою визначення етапів підготовки інженерів-педагогів до педагогічної діяльності необхідно уточнити суть поняття «педагогічна діяльність» і «інженерно-педагогічна діяльність», і проаналізувати основні їх компоненти.

Навчальна діяльність є однією з найскладніших і значущих складових частин діяльності інженера-педагога. Її метою є підготовка висококваліфікованих фахівців у навчальних закладах професійно-технічної освіти. Вона включає планування навчального процесу, його реалізацію і аналіз. Інженеру-педагогу необхідно, передусім, визначити комплекс навчально-виховних завдань вивчення дисципліни, розділу, теми, заняття; відібрати зміст навчальної інформації; розробити методику навчання; організувати контроль і корекцію засвоєних знань, умінь, навичок; проаналізувати труднощі, які зустрічаються в роботі, і визначити засоби їх подолання.

Слід зазначити, що характерною особливістю професійної діяльності інженерів-педагогів є постійна необхідність у самостійному пошуку та

методичній обробці нової технічної інформації, нових прийомів праці, нових технологій, оскільки відбувається постійний процес оновлення змісту спеціальних предметів. Інженер-педагог має постійно вдосконалювати свою професійну майстерність з метою підвищення якості навчально-виховного процесу в навчальному закладі на основі передового педагогічного досвіду, наукової теорії, емпіричних досліджень проблем професійної школи.

Отже, різні види діяльності у процесі професійної підготовки майбутнього інженера-педагога забезпечують: підвищення продуктивності засвоєння навчальної інформації і творчого застосування її на практиці; оптимальну підготовку до соціальної взаємодії в майбутній професійній діяльності; природний перехід від навчально-пізнавальної, пошуково-дослідницької діяльності до самостійної професійної діяльності.

Щоб професійно вирішувати педагогічні завдання, інженеру-педагогу необхідно володіти як системою знань, так і системою професійних умінь і якостей, які є найважливішим компонентом кваліфікаційної характеристики інженера-педагога, а їх формування – складовою інженерно-педагогічної підготовки. Таким чином, зважаючи на погляди українських і зарубіжних дослідників що до структури креативності та розглянувши зміст професійної діяльності інженера-педагога, пропонуємо виокремити наступні структурні компоненти креативності майбутніх інженерів-педагогів:

– емоційно-мотиваційний (передбачає наявність позитивного емоційного стану, віри у свої можливості; внутрішньої мотивації до творчої самореалізації на посаді викладача, орієнтацію не на продукт, а на процес, а також уміння концентрувати власні творчі сили, сміливість і незалежність у судженнях, оптимізм, високий рівень самооцінки, позитивне самосприйняття);

– когнітивно-діяльнісний (передбачає оволодіння студентами загальними та спеціальними психолого-педагогічними знаннями, уміннями й навичками, пов'язаними з креативністю; здатність до дивергентного

мислення та сенситивності; характеризується сформованістю у студентів рис креативної особистості, що проявляються через уміння створювати креативну атмосферу, бачити педагогічні проблеми, знаходити нові оригінальні й продуктивні шляхи їх вирішення, творчо використовуючи природні об'єкти);

– результативний визначається наявністю творчого навчального продукту. Усі вони взаємозв’язані й жоден з них сам по собі не може забезпечити значних креативних досягнень особистості. Лише гармонійне поєднання цих складових характеризує майбутнього інженера-педагога як креативну особистість.

Також вважаємо, що найважливіші якості інженера-педагога, що сприяють успішній творчій діяльності: здатність до нестандартного рішення; пошуково-проблемний стиль мислення; уміння створювати проблемні, нестандартні навчальні і виховні ситуації; оригінальність у всіх сферах своєї діяльності; творча фантазія, розвинена уява; специфічні особистісні якості (сміливість, готовність до ризику, винахідливість, цілеспрямованість, оптимізм, ентузіазм, настирливість, впевненість, кмітливість, інтуїтивне відчуття нового та оригінального та інше). Перелік найважливіших рис креативних умінь інженера-педагога не є усталеним.

Аналіз психолого-педагогічної літератури приводить до висновку, що рівень творчої діяльності інженера-педагога, визначається, як правило, залежно від того чи іншого конкретного напряму його педагогічної діяльності. Отже, креативний інженер-педагог – це особистість, яка характеризується високим рівнем педагогічних творчих умінь (креативні риси особистості й додатково сформовані мотиви, особистісні якості, здібності, які сприяють успішній творчій педагогічній діяльності), відповідним рівнем знань предмету, який викладає, набутими психолого-педагогічними знаннями, вміннями та навичками, які, за сприятливих для педагогічної творчості учителя умов, забезпечують його ефективну

педагогічну діяльність із розвитку потенційних творчих можливостей тих, кого навчають.

Таким чином, готовність інженера-педагога в галузі легкої промисловості до професійної діяльності є двосторонній процес, який, з одного боку, пов'язаний із напрацюванням необхідних якостей творчої особистості майбутнього фахівця, а з іншого – з формуванням у нього досвіду творчої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Андрієвська В.В. Креативність / В. В. Андрієвська // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; відповід. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 432.*
2. *Андрущенко В. Педагогічна поезія внутрішнього духу інженера: проблема відкриття, виховання і реалізації/ В.Андрущенко// Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. – Вип. 5(9). – Харків: НТУ "ХПІ", 2004. – С. 29-40.*
3. *Бабич М., Вітвицька С.С. Педагогічна культура викладача вищого навчальногозакладу // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном: збірникнаукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц.Н. М. Мирончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 77 – 80.*
4. *Бєлова О. К. Педагогічні технології в сучасній освіті : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. інж.-пед. спец. / О.К. Бєлова, О. Е. Коваленко ; Укр. інж.-пед. акад. – Х. : Контраст, 2008. – 148 с.*
5. *Гилфорд Дж. Три стороны интеллекта / Дж. Гилфорд; пер. с англ. Э. А. Голубевой // Психология мышления : зб. / ред. А. М. Матюшкин. – М. : Прогресс, 1965. – С. 443– 456.*
6. *Петриченко Л. О. Концептуальні підходи до формування готовності майбутнього інженера-педагога до інноваційної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: http: //Www.Nbuv.Gov.Ua/Portal/Soc gum/znpkhnpu/TtMNiV/2008 22/19.html.*

Віталій Сілков
(Полтава, Україна)

ІНТЕГРАЦІЯ ЕРГОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Ергономіка зародилася на основі знань різних самостійних наук про